Länsstyrelsen Dalarnas län

Datum
2024-06-05

Diarienummer
16815-2023

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB
Ombud: Hagströms Vattenvård och miljörätt AB
magnus@hvvm.se

Elektronisk delgivning

Begäran om upphävande av strandskydd vid flera sjöar och vattendrag kring Orsa Grönklitt, Orsa kommun

Beslut

Länsstyrelsen upphäver strandskyddet på fastigheten Hansjö 135:68 inom rödrandigt område på kartan i bilaga 2-5.

Information

Vid upphävande av strandskyddet beaktas endast områdets betydelse för strandskyddets syften. En nybyggnation inom ett område där strandskyddet har upphävts ska även prövas utifrån andra aspekter och annan lagstiftning.

Beskrivning av ärendet

Orsa grönklitt friluftsanläggning AB lämnade genom ombud den 12 december 2023 in en begäran om att få strandskyddet upphävt på en del av fastigheten Hansjö 135:68 i Orsa kommun. Fastigheten omfattas av strandskydd från flera små vattendrag och sjöar. Ärendet kompletterades den 8 april 2024 med att även omfatta Råtjärn och Råtjärnsbäcken, som i dagsläget håller på att detaljplaneras för bland annat bostäder.

Området som är aktuellt för upphävande består av skogsmark och olika typer av exploaterad mark, t.ex. vägområden. Området är välbesökt och har friluftslivsvärden i olika delar och olika omfattning. Friluftslivsvärdena är främst knutna till de större leder som finns i området, som cykelleder sommartid och skidspår vintertid.

Den norra delen av fastigheten omfattas av strandskydd från Hällvasslan. Ni har i en komplettering den 12 april 2024 inkommit med att ni inte avser att strandskyddet ska upphävas i denna del.

Begäran innehåller ett antal naturvärdesinventeringar som har utförts i omgångar. Nedan följer en beskrivning av vattnen på fastigheten.

- Norrdammen har idag en yta på ca 2,1 hektar och används som vattenmagasin till snötillverkning. Enligt vattendom får dammen utökas genom urgrävning i sydöstra delen vilket ännu inte gjorts. I Norrdammen finns ett öringbestånd som förefaller klara den tömning av dammen som sker under vinterhalvåret. I övrigt saknas kända naturvärden.

- Det östra av de två tillflödena till norrdammen rinner norrut nerför sluttningen. Ligger på starkt skogsbrukad mark. Det finns inga äldre träd kvar. Bäcken är liten och smal. Delvis rinner den i en mindre ravin. Här och var längs hela bäckens sträckning växer torta. Där bäcken börjar ligger en skyddsvärd skogsbevuxen myr med en del äldre tallar och torrakor. Den rinner i början via underjordisk dränering 100-200 meter. Vattendraget har en bredd som är mindre än 2 meter i genomsnitt och botten består av grus och sten. Det västra av tillflödena till norrdammen som rinner längsgående Grönklitts slutningar, troligen ej vattenförande året om och rinner ihop med det östra vattendraget. Har sumpskogsmiljöer med ungt löv längs vattnet. Skogen som angränsar till bäcken är hårt skogsbrukad utan några naturvärden. Vattendraget har en bredd som är mindre än 2 meter i genomsnitt och botten varierar från mjukbotten med inslag av sten och grus.

- Knölbäcken börjar i en sluttning med 30-årig tallskog. Bäcken rinner sedan ner till en liten myr där det finns sumpskog. Inget anmärkningsvärt. Vattendraget har en bredd som är mindre än 2 meter i genomsnitt och har en mjukbotten.

- Bjusvasseln tar idag sin början på Grönklittsbergets sydsluttning och passerar genom den konstgjorda dammen Solingen bredvid värdshuset Ugglan & Björnen innan bäcken fortsätter att rinna söderut längs med vägen upp till Orsa Grönklitt. Bjusvasselns gren från det tidigare utloppet från Östra Rädsjön har satts igen och i den tidigare fåran står det idag stillastående vatten. Bjusvasseln har en medelbredd på omkring 1,5 meter men har både smalare och bredare partier. Botten består i huvudsak av grus och sten.

- Solingen är en konstgjord damm med inplantering av fisk för put & take-fiske. Dammen är mindre än 1 hektar. Bjusvasseln passerar genom dammen. Det är en reglerad damm för ädelfiske med starkt slitage runt vattnet. Inga särskilda naturvärden. Noteras kan att vattenpest (Elodea canadensis) finns i dammen.

- Myrtjärn är en vacker liten orörd tjärn omgiven av blötmyr. En stig går på fastmarken i södra kanten. Runt tjärnen finns inslag av gamla tallar, särskilt norr om tjärnen, där det också finns en mindre vältrampad stig. Myren har en artfattig vegetation, inget anmärkningsvärt.

Motivering till beslutet

Av lagmotiven till bestämmelsen (prop. 2013/14:214, s. 20) framgår att upphävande enligt 7 kap. 18 § punkt 2 miljöbalken kan vara aktuellt inom ett område där det idag måste anses omotiverat med strandskydd, vid sjöar och vattendrag som inte har betydande naturvärden eller fyller någon betydande funktion för det rörliga friluftslivet. Nedan redogör länsstyrelsen för förutsättningarna att upphäva strandskyddet för de båda bäckarna i fyra olika underrubriker. I de fall det är aktuellt finns en hänvisning inom parentes i respektive underrubrik till den kartbilaga som visar området som motiveringen gäller.

Östra Rädsjön:

Anmälan omfattar det strandskyddade området från Östra rädsjön som ligger på fastigheten Hansjö 135:68. Länsstyrelsen gör bedömningen att strandskyddet inte kan upphävas med stöd av 7 kap. 18 § punkt 1 eller 2 miljöbalken. Området är enligt länsstyrelsens bedömning inte ett sådant område som uppenbart saknar betydelse för strandskyddets syften enligt 7 kap. 18 § punkt 1 miljöbalken. För att upphäva strandskyddet enligt 7 kap. 18 § punkt 2 miljöbalken krävs att sjön är mindre än omkring 1 hektar, Östra rädsjön är flera 10-tals hektar stor. Det går därför inte att upphäva strandskyddet med stöd av den punkten. Länsstyrelsen avslår därför ansökan i denna del.

Våtmarker:

Inom det område som begäran avser finns flera våtmarker. Länsstyrelsen gör bedömningen att våtmarker inte är sådana områden som har liten betydelse för strandskyddets syften och

dessa områden har därför exkluderats från de områden som länsstyrelsen upphäver strandskyddet för.

Våtmarkerna fyller uppenbart en funktion för själva vattendragen, då de i många fall är ursprungskällan till bäcken. Att begränsa vilka delar av ett våtmarksområde som fyller eller inte fyller en funktion för bäckens kontinuerliga ekologiska funktion är mycket komplext. Det är även svårt att dra en gräns mellan fast mark och blöt, då det dels varierar beroende på årstid och väder, dels inte finns tillräckligt bra underlag för att göra en bedömning. Vidare framgår av förarbetet till lagen, Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag (prop. 2013/14:214, s. 21), följande:

”*Eftersom det är fråga om irreversibla åtgärder är det viktigt att länsstyrelserna noga utreder om förutsättningarna för ett upphävande är uppfyllda innan beslut fattas. Det måste vara fråga om tydliga bedömningar av vad liten betydelse innebär och att det rör sig om områden som har liten betydelse för strandskyddets syften.*”

Mot denna bakgrund, tillsammans med ovanstående redogörelse för våtmarkernas egenskaper, gör länsstyrelsen bedömningen att enbart möjligheten att området fyller en annat än liten funktion för strandskyddets syften är tillräckligt för att strandskyddet inte ska vara aktuellt att upphäva på våtmarker i detta fall.

Fem konstgjorda dammar inom det som tidigare var Orsa Rovdjurspark (Bilaga 2), samt Norrdammen med tillhörande bäckar (bilaga 3).

Länsstyrelsen gör bedömningen att de fyra sjöarna inom den nu nedlagda rovdjursparken inte omfattas av strandskydd. Enligt naturvårdsverkets vägledning, med där gjorda hänvisningar till rättspraxis, omfattas inte konstgjorda vatten som helt saknar koppling till naturliga vattensystem och som får sin tillförsel av vatten på konstgjord väg av strandskydd enligt 7 kap. 13 § miljöbalken. Länsstyrelsen gör bedömningen att de fyra sjöarna i den före detta rovdjursparken är sådana konstgjorda vatten som inte genererar strandskydd. Det finns därför inget strandskydd att upphäva i denna del.

Vad gäller Norrdammen är det visserligen ett artificiellt vatten men den ingår i ett naturligt vattenflöde och är därför strandskyddad enligt vår bedömning. Strandskyddet upphävs därför för allt utom en 10 meter fri passage närmast vattnet. Observera att kartans blåmarkerade område för Norrdammen inte stämmer överens med

länsstyrelsens bedömning av vilket område som genererar strandskydd. Enligt begäran varierar sjön kraftigt i vattenmängd, det finns också en del av den östra delen av sjön som ser ut att vara på väg att växa igen. Länsstyrelsen har utgått från historiska och nutida flygbilder och har bedömt att det område där strandskyddet kan upphävas följer kartan i bilaga 3. För bäckarna som rinner ner till Norrdammen bedöms en fri passage om 10 meter vara tillräcklig för att säkerställa goda livsvillkor för djur- och växtliv samt fri passage för allmänheten. Observera att strandskydd fortsatt råder inom 100 meter från Hällvasslan, se rubriken Beskrivning av ärendet.

Knöbäcken, Råtjärn och Råtjärnsbäcken (Bilaga 4):

Råtjärn har enligt länsstyrelsens bedömning höga friluftslivsvärden i delar av det strandskyddade området kring sjön. Det finns flera stigar i området och även spänger över en myr. Den fria passagen varierar därför mellan 15 och 60 meter, vilket länsstyrelsen bedömer är tillräckligt för att säkerställa goda livsvillkor för djur- och växtliv samt fri passage för allmänheten. För Råtjärnsbäcken och Knölbäcken är 10 meters fri passage tillräckligt enligt länsstyrelsens bedömning.

Solingen, Myrtjärn, Bjurvasslan samt mindre vattendrag (Bilaga 5):

Vattendragen bedöms vara mindre än 2 meter breda. Länsstyrelsen gör bedömningen att det i allmänhet finns vissa friluftslivsvärden i området men att dessa får anses små i strandskyddssammanhang. Inga betydande naturvärden finns i området. En fri passage om 10 meter är enligt länsstyrelsens bedömning tillräcklig för att säkerställa fri passage för allmänheten och goda livsvillkor för djur- och växtliv.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13 § MB vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden samt att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 18 § första stycket p. 2 i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

strandskyddet gäller vid en liten sjö eller ett litet vattendrag och att områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten.

Ett upphävande får göras endast om sjöns vattenyta har en storlek som uppgår till omkring en hektar eller mindre, eller om vattendragets bredd är omkring två meter eller smalare.

Av 7 kap. 18 f § miljöbalken framgår att ett beslut om att upphäva strandskyddet inte ska omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Olof Nyberg, för frågor på telefon 010-2250475 eller via e-post olof.w.nyberg@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 16815-2023 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-225 00 00.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Jemt Anna Eriksson med naturvårdshandläggare Olof Nyberg som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Naturvårdsverket
Lantmäteriet
Havs- och vattenmyndigheten
Orsa kommun

Bilagor

1. Överklagandehänvisning regeringen
2. Karta över de fyra sjöarna i rovdjursparken där strandskydd inte råder
3. Upphävt strandskydd för Knölbäcken, Råtjärn och Råtjärnsbäcken

4. Upphävt strandskydd för Norrdammen med tillhörande vattendrag
5. Upphävt strandskydd för Bjurvasslan, Solingen, Myrtjärn och ett mindre vattendrag

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande ni bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

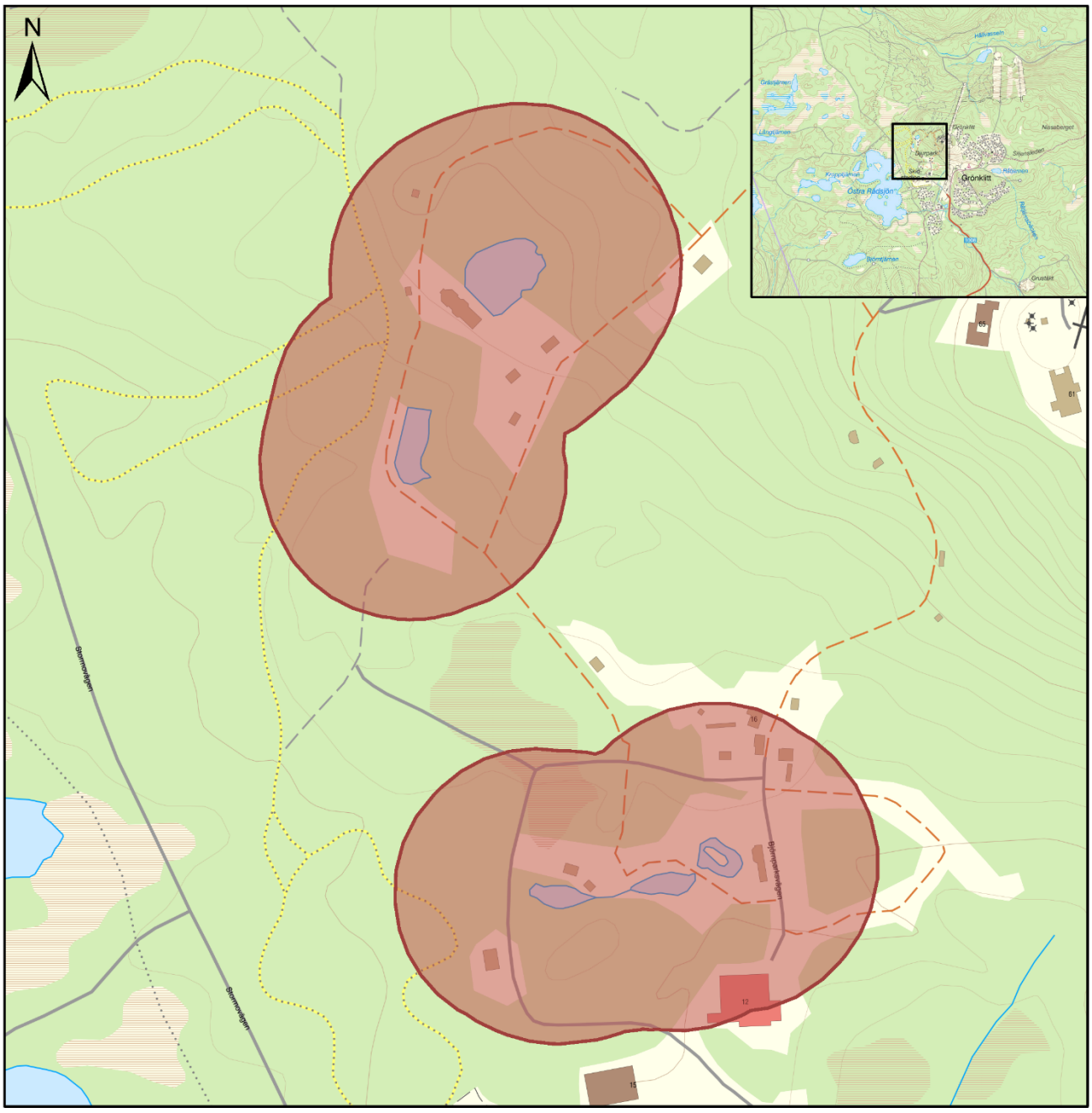
Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 16815-2023.

Bilaga 2: Karta över de fem konstgjorda dammarna i rovdjursparken där strandskydd inte råder

Fem konstgjorda dammar i rovdju

Länsstyrelsen Dalarnas län

2024-06-03

Teckenförklaring

Strandskydd råder inte här

1:4 000

0 50 100 200 m

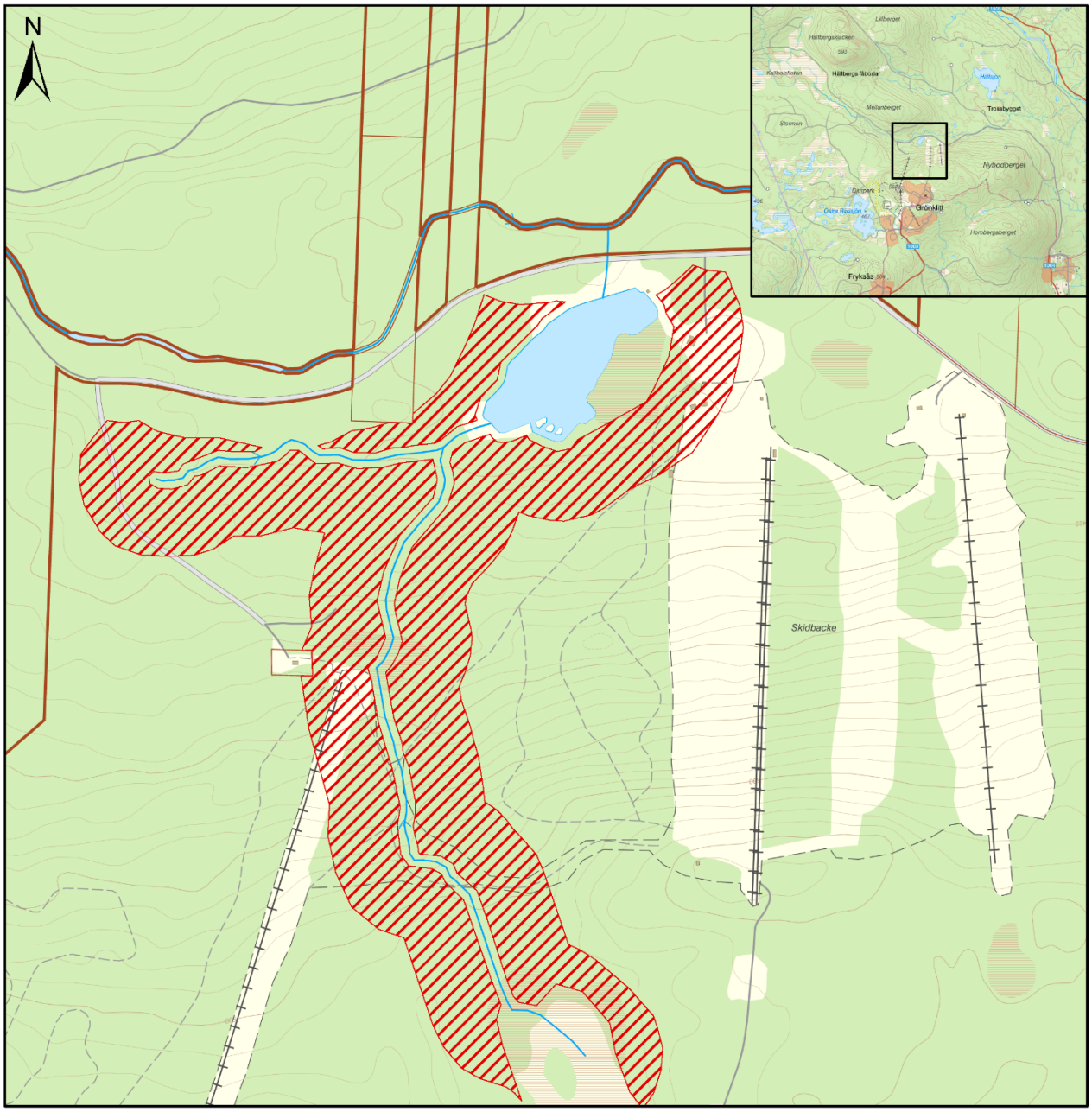
©Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3: Upphävt strandskydd för Norrdammen med tillhörande bäckar

Norrdammen med tillhörande vattendrag

Länsstyrelsen Dalarnas län

2024-04-18

1:7 000

0 90 180 360 m

Teckenförklaring

Upphävt strandskydd

LM Fastighetskartan Administrativa gränser

Traktgräns

Fastighetsgräns

Vattendrag

LM Fastighetskartan Vatten, ytor

©Lantmäteriet Geodatasamverkan

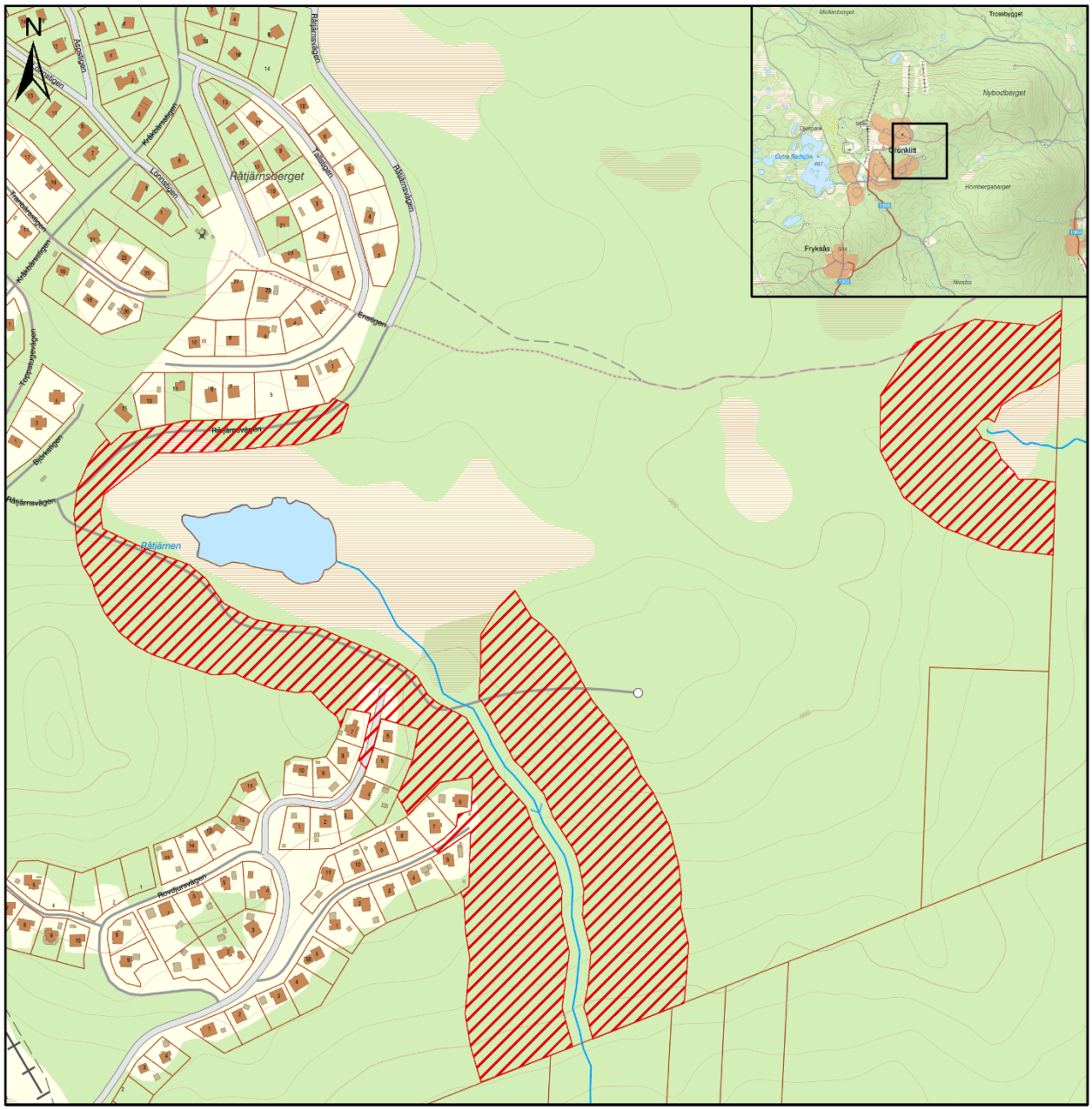
Bilaga 4: Upphävt strandskydd för

äcken

Råtjärn, RÅtjärnsbäcken och Knölbäcken

Länsstyrelsen Dalarnas län

2024-04-18

Teckenförklaring

1:5 000

0 65 130 260 m

Upphävt strandskydd

LM Fastighetskartan Administrativa gränser

Fastighetsgräns

Vattendrag

LM Fastighetskartan Vatten, ytor

©Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 5: Upphävt strandskydd för Bjurvasslan, Solingen, Myrtjärn och ett mindre vattendrag

Bjurvasslan och myrtjärn

Länsstyrelsen Dalarnas län

2024-04-18

1:6 000

0 75 150 300 m

Teckenförklaring

Upphävt strandskydd

LM Fastighetskartan Administrativa gränser

- Traktgräns
- Fastighetsgräns
- Fiskegräns
- Vattendrag

LM Fastighetskartan Vatten, ytor

©Lantmäteriet Geodatasamverkan